

Gémes István

A lelkipásztor Jézus

S Z I V Á R V Á N Y - F Ü Z E T E K 4.

ISMERED JÉZUST? – IV.

NEM IDÉZÉS – MEGHÍVÁS!

Jézus egyszer egy süketnéma meggyógyításával ejtette ámulatba környezetét. Az emberek magukon kívüli voltak és azt hebegték, hogy az mind jó, amit ez a rendkívüli ember cselekedett (Mk 7,37). Ezt úgy is érthetjük, hogy Jézus csak jót tett, de úgy is magyarázható, hogy mindent, amit tett, azt jól végezte el. Utóbbira enged következtetni az itt használt igeforma. Nézői-hallgatói mintegy azt akarták kijelenteni, hogy ezt a véleményüket hosszabb tapasztalatuk alapján mondják. Hiszen mind a kíváncsiskodó csoportok, mind a mindig újra meglepődő tanítványok, mind Jézus ellenfelei egyre növekvő örömmel – vagy éppen aggodalommal – figyelték minden lépését, szavát és tettét. S ha e hosszas megfigyelés után azt szűrték le eredményként, hogy ez a Jézus mindent jól tesz, akkor ez valóságos hitvallásszámba is megy: ő a mindig mindenütt mindent jól tevő Mester.

Ebben a füzetünkben meghívást kapunk, hogy ennek a mindent jól tevőnek a „műhelyébe” pillantsunk be egy kicsit. A műhelyben nemcsak a mindent jól tevőt, hanem az Isten Lelke által kiművelt, nagyon sokoldalú embert ismerjük meg. Aki tudja, hogy kell emberekkel bántani, ismeri görccseiket és terheiket, a gyermeklelket is érti, a szenvedők előtt sem tér ki, sőt inkább mágnesként vonzza magához a legkülönbözőbb gondba merülteket. Ma sem kevésbé, mint annakidején.

Érdekes azonban, hogy a gyógyítás utáni nagy szavak nemcsak emberi megilletődöttségből születtek, hanem hasonlítanak a bibliai teremtés-elbeszélés befejező mondatára is. Amikor Isten befejezte nagy művét, ezt mondja a „tudósító”: „És látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó” (1Móz 1,31). A Jézuson csodálkozók szava tehát nem csupán hirtelen röppent el az ajkukról, hanem tanúsította, hogy ennek a csodadoktor-embernek egész munkája a teremtő Isten művére emlékezteti őket. Amikor a süketnémát meggyógyította, akkor is Isten megromlott teremtségi művét újította meg. Jézusban többet láttak, mint csupán embert, hiszen újra ábrázolta számukra a teremtő Istent, az őt küldő Mennyei Atyát.

Jézus szemlélésére kapunk most is meghívást: jöjjetek és lássátok. Nem kötelező a jövetel, nem idézést kaptunk. Hanem meghívást Attól, aki azt szereti, ha „megtelik a vendégfogadó háza”.

1. A LELKIPÁSZTOR JÉZUS

Egy farizeus arra kérte őt, hogy egyék vele. Be is ment a farizeus házába és asztalhoz telepedett. Egy bűnös asszony pedig, aki abban a városban élt, megtudta, hogy asztalhoz telepedett a farizeus házában, kenetet hozott egy alabástromtartóban. Megállt mögötte a lábánál sírva és könnyeivel kezdte öntözni a lábát és hajával törölte meg, csókolgatta a lábát és megkenete kenettel. Amikor pedig látta ezt az a farizeus, aki meghívta őt, ezt mondta magában: Ha ő volna ama próféta, tudná, ki ez, és tudná, hogy ez az asszony, aki hozzáér: bűnös“. Ekkor megszólalt Jézus és ezt mondta neki: „Simon van valami mondanivalóm neked“. Ő pedig így szólt: „Mester, mondd!“ Erre ezt mondta Jézus: „Egy hitelezőnek volt két adósa: az egyik ötszáz dénárral tartozott neki, a másik ötvennel. Mivel nem volt miből megadniok, mind a kettőnek elengedte. Közülük vajon melyikük szereti őt jobban?“ Simon így válaszolt: „Úgy gondolom, hogy az, akinek többet engedett el.“ Ő pedig ezt mondta neki: „Helyesen ítéltél“ – és az asszony felé fordulva beszélt tovább Simonhoz: „Látod ezt az asszonyt? Bejöttem a házába: vizet lábamra nem adtál, ő pedig könnyeivel öntözte lábamat és hajával törölte meg. Te nem csókolált meg, ő

pedig, mióta bejöttem, nem szűnt meg csókolni a lábamat. Te nem kented meg olajjal a fejemet, ő pedig kenettel kente meg a lábamat. Ezért mondom neked: neki sok bűne bocsáttatott meg, hiszen nagyon szeretett. Akinek pedig kevés bocsáttatik meg, kevésbé szeret.” Az asszonynak pedig ezt mondta: „Megbocsáttattak a te bűneid.” Az asztalnál ülők erre kezdték kérdegetni egymás között: „Kicsoda ez, aki a bűnöket is megbocsátja?” Ő pedig így szólt az asszonyhoz: „A te hited megtartott téged, menj el békességgel!” (Lk 7,36-50)

Senki igazán nem érti meg Jézust, aki elfelejti, hogy milyen szívesen viselte gondját rászorulóknak, elesetteknek és bajbajutottaknak. Nem mond valótlan az egyik evangélista, aki Jézus szíve megindulásáról és könnyörületéről beszélt az elgyötört és elnyűzott emberek láttán (Mt 9,36). Ez persze nem azt jelenti, hogy másokat lenézett vagy elhanyagolt volna. Egy feltehetően gazdag és befolyásos farizeus vacsora-meghívását sem utasította vissza. Ám amikor ott kiderült, hogy egy más valaki – és nem a házigazda – inkább könnyörületre szorul, akkor egy pillanatig sem habozott.

Jézus igazi lelkipásztor-típus volt. Hiszen Atyja evégből küldte el e világra, az ősi prófétai üzenet megvalósításaként: „Az Úristen Lelke van énrajtam, azért mert fölkent engem, hogy a szegényeknek örömet mondjak...” (Ézs 61,1). Nem is tehetett mást, mint – ennek megfelelően – hívogatott: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltettek és én megnyugosztalak titeket” (Mt 11,28). Próbáljuk most megfigyelni ezt a lelkipásztort – munkaközben. Erre nyújt jó lehetőséget ez a történet, amelynek följegyzését egyedül Lukácsnak köszönhetjük.

1.

Lehetőleg tárgyilagosan, előfeltételektől mentesen kell a lelkigondozónak az útjába kerülőkkel foglalkoznia. Óvakodnia kell egyrészt attól, hogy már eleve ilyen vagy olyan címkékkel lássa el a hozzáfordulókat. Másrészt attól is, hogy túlságosan a saját érzelmeitől engedje vezéreltetni magát. Akár az egyik, akár a másik annyira befolyásolhatja, hogy az igazi, mélyen felfogott lelkipásztorolásra képtelen lesz. Lukács ugyan tudósításában apró részletekre nem terjeszkedik ki, mégis feltűnhet egy-két érdekesség. Például nem hallunk arról, hogy Jézus kereste-e a farizeus meghívását, vagy talán rossz előérzete volt, amikor megkapta? Mindenesetre a házigazda kérésére, hívására nem mondott nemet, hanem elfogadta azt és elment hozzá. Nem tudunk arról, hogy fontolgatta volna az ebéden való részvételét, mintahogy arról sem, hogy a meghívónak a farizeusok pártjához való tartozása miatt esetleg aggályai lettek volna. Hívták, kérték, elment. Ugyanúgy, mint ahogy elment volna a kapernaumi századoshoz, ha az közben meg nem gondolja magát (Lk 7,2-10). Jézus feltételeket sem szabott, nem közölte meghívójával különleges kívánságait, nem tett kikötéseket. Egyszerűen elfogadta a meghívást és elment az estebédre. Ezzel azt is jelezte már, hogy meghívóját elfogulatlanul, minden előzetes értékelés vagy beskatulyázás nélkül vállalta beszélgető partnernek.

Valószínűleg azonban sem ő, sem a házigazda nem készült föl egy asszony váratlan megjelenésére. A látvány nem lehetett mindennapi, hiszen asszonynak sok keresnivalója nem volt férfiak társaságában. De ha már bámészkodni akart egy vacsorán, méghozzá egy híres ember jelenlétében, annak – az akkori szokásoknak megfelelően – semmi akadályja nem volt. Az asszony azonban nem elégedett meg a bámészkodással. A balkarjára könyöklő vendéghez nem volt nehéz odaférfköznie, hogy sírva, bizonyára remegve, könnyeivel áztassa a lábát és a saját hajával törölgesse. A látvány megdöbbenhetette a vendégeket. Annál inkább feltűnő, hogy vacsora alatt egy szó sem esett. Jézus nem tiltakozott, nem kérte ki magának az asszony tettét, nem vonta kérdőre, nem kifogásolt semmit. Az asszonyt is ugyanúgy tudomásul vette, mint a farizeust és annak meghívását. Másrészt az asszony sem próbálta magyarázni, hogy miért jött és mit tesz.

Jézusnak ez az elfogulatlansága és nyíltsága ébreszthetett bizalmat iránta. Szinte feltűnő, hogy milyen különböző kérésekkel merték őt ostromolni: volt, aki tőle akarta megtudni, hogy hogyan nyerhet örökéletet, miután már mindent megpróbált (Mk 10,17); anyák hozták hozzá gyermekeiket, hogy megáldja őket (Mk 10,13); szemük megnyitását (Lk 18,41), testük gyógyulását (Mk 3,5), halottjuk feltámasztását (Jn 11) várták el tőle. Sőt valaki még a testvérével támadt peres ügyében való közvetítésre is szeretne volna megnyerni (Lk 12,13). Nem is csalódtak benne, akik ezt a lelkipásztori nyíltságát és készségét fölfedezték nála. Lehet, hogy tőle magától látta és tapasztalta ezt a lelkipásztori melegséget az a gyülekezeti vezető, aki később a saját elernyedti híveinek ezt írta: „Járuljunk azért bizalommal a kegyelem királyi székéhez, hogy irgalmat nyerjünk és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk.“ (Zsid 4,16). Ennél jobbat, nagyobbat nem is ajánlhatott volna elfáradt és nyüzögő embereknek!

2.

A jó lelkipásztort a nyitottság és feltétel nélküliség mellett az is jellemzi, hogy éber figyeli beszélgető partnerének viselkedését. A legkisebb apróság jelzésértékű lehet számára. Fontos, hogy a másik mit mond, hogyan mondja és – mit hallgat el. Fontos történetünkben is, hogy a Jézust keresők hogyan viselkednek. Ez ugyanis már eleve meghatározza a Jézushoz való viszonyukat. Jézus figyelmét nem kerülte el házigazdája viselkedése, ill. annak fogyatékosága. Nem kínálta fel neki a vendégnek mindig kijáró kötelező lábfürdőt, a békecsókot is elfelejtette, nem is szólva az illatosításhoz elengedhetetlen olajról, amit megtiszteltetés jeléül a vendég homlokára szoktak csöppenteni. Nem tudjuk, hogy a farizeus tényleg azt gondolta-e magában, hogy ez a Jézus nem lehet próféta, miután ezt a nemkívánatos személyt magához engedte. De nem nehéz elképzelni, hogy ez is megfordult a fejében. S nem gondolta-e, hogy lám, mennyire igaza volt, amikor vendégét nem valami túlárado lelkesedéssel fogadta?!

Ugyancsak nem kerülte el Jézus figyelmét a hivatlan vendég, az asszony viselkedése sem. Rögtön látta, hogy nagy bajban lehet. Az asszony ugyanis nem csendesen pityergett magában, hanem hangosan jajgatott. – Azt is látta, hogy könnyeivel áztatta az ő lábát, majd kontyát kibontva a saját hajával törölgette. Ha egy asszony abban az időben a haját kibontani kényszerült, annak nagyon komoly oka lehetett. Ezzel ui. félreérthetetlenül kimutatta, hogy mennyire megalázza magát. Ugyanezt mutatta ki a földreborulással is, hiszen különben meg sem tudta volna törölni hajával a fekvő lábát. Megalázkodását megbánása és bűnbánata jeléül szánta és ez – láthatóan – igen nagy benyomást tett Jézusra. S mivel az írás (Péld 3,34) szerint „Isten ellenáll a kevélyeknek, az alázatosoknak viszont megkegyelmez“ – Jézus sem cselekedhetett másképpen. Házigazdájában a beképzeltet, az asszonyban az önmagát megalázót ismerte fel. Az egyiknek ellenáll az Isten is, de kegyelmet gyakorol a másikkal. – Hát nem éppen ennek az isteni programnak a megvalósítása végett jött el Jézus erre a világra?

3.

Nem az a jó lelkipásztor, aki ilyen helyzetekben előveszi a katekizmust és annak valamelyik paragrafusával „fejbeköli“ a gondozottját. Csak bűnbánattal tudok visszaemlékezni kezdő, gyakorló éveimre. Úgy éreztem akkor még, hogy minden hozzám fordulónak valami nagy hittani igazságot kell előhoznom és azt minél hamarabb a fejére kell olvassam. Sokszor voltam türelmetlen és tudom, hogy ilyen módon sokakat elidegenítettem.

Pedig mennyire Jézusra kellett volna figyelnem, aki itt is jó lelkipásztornak bizonyult. Először is találós kérdéssel fordult a házigazdához, de úgy, hogy azt az asszony is értse. A kérdés poénja ez volt: vajon az szereti-e jobban a hitelezőjét, akinek ötven, vagy akinek

ötszáz pénznyi adósságot engedett el? Az egyszerű gondolkodás szerint is nyilván az utóbbi. Ám Jézust nem a logika érdekli elsősorban, neki az volt a fontos, hogy ezt maga a házigazda fedezze fel – és mondja ki fennhangon. Simon nem is tévovázott sokat, hanem azonnal meg is felelt ennek az elvárásnak. S valószínűleg csak a kimondás pillanatában vette észre, hogy mennyire önmagát marasztalta el. Mert, ha nem is tartotta magát valaki adósának, Jézus találós kérdéséből lehetetlen volt ki nem hallania, hogy a kérdező most őt hasonlította össze – az asszonnyal! Hiszen az volt az ő véleménye is erről a betolakodotról, hogy annak igen sok lehet a rovásán, tehát sokkal tartozik! S nem éppen emiatt neheztelt Jézusra, mert az engedte magát megérinteni ettől a fehérséptől? És milyen magasan, mindkettejük fölöttinek érezhette magát a maga farizeusi gögijében! Hiszen neki – ha egyáltalán – összehasonlíthatatlanul kevesebb bűne volt, mint az asszonynak! Bebizonyosodott számára, hogy Jézus gúnyneve igaz, s hogy legjobb, ha ezzel a cinkos prófétával – már csak a maga tisztántartása érdekében is – nem tartja a kapcsolatot.

A lekipásztor Jézus azonban még ebben a pattanásig feszült helyzetben is – lekipásztor marad. Nem ő jelentette ki a házigazdát bűnösnek és az asszonyt még bűnösebbnek. Simon maga volt kénytelen bevallani, hogy neki nincs szüksége arra, hogy esetleges bűnét valaki is megbocsássa. Ne is várja hát senki tőle, hogy valami túlradó öröm töltse el a szívét. Magyarul: neki nincs mit megköszönnie! Ha valakinek, akkor ennek az asszonynak, akinek persze sok bűn kell nyomja a lelkét.

Jézus nem tagadta meg lekipásztori mivoltát. Ezt tette volna, ha „eláztatja“ a házigazdát és megdicséri az asszonyt. Ehelyett tükröt tartott mindkettőjük elé és a választ nekik kellett kimondaniuk. S ebben az összehasonlításban bizony Simont messze megelőzte az asszony. Neki elég volt Jézus közelébe kerülnie, hogy egész elrontott életét megbánja és Isten kezébe tegye le. Bibliai szóval: felismerte „meglátogatása idejét“ (Lk 19,44). Tudta, hogy itt és most kell megragadnia az alkalmat, hogy ennek a csodálatos prófétának a közvetítésével rendbejőjjön ügye az Istennel. Számára Jézus maga volt a tükrő, amelybe belenézett, hogy felismerje elveszett, bűnös voltát, de ugyanakkor komolyan is vegye a Jézus-hirdette bűnbocsánatot. S hogy Jézus nem utasította el őt, az töltötte el határtalan örömmel a szívét.

Ez volt a jó lekipásztor jó munkájának a gyümölcse, a *megtérés fölötti öröm*. Jézus nem kényszerítette őt valami mély bűnvallásra, nem vájkált a bűneiben, nem érzett valami diadalmat a saját győzelme láttán. Csak engedte, isteni megbízás alapján, hogy az asszony belenézzen a tükrőbe és felismerje kegyelemre szorult voltát. S amikor el sem kergette magától, akkor érlelődött meg az asszonyban a hit. Ezért bocsáthatta el Jézus ezzel a minden feszültséget feloldó örömhírral: „A te hited megtartott téged. Eredj el békével!“

Ezzel szemben hoppon maradt a házigazda. S attól tartok – vele együtt mi is. Meg kell ugyanis kérdeznünk önmagunktól, hogy nem azért olyan gyenge-e a hitünk, mert sem a saját elveszett voltunkat, sem a felszabadítani akaró isteni bocsánatot nem vesszük komolyan? Akinél pedig mindez hiánycikk, az végső soron semminek nem tud örülni. Még Isten ajándékának sem. Pedig a mi „nagy Pásztorunk“ – ahogy Őt az apostoli igehirdetés nevezi (Zsid 13,20) – minden lehetőséget felkínál, hogy felszabadult, örvendező életünk dicsőítse az ő mennyei Atyját, a mi Istenünket.

Ez minden lekipásztori szolgálat legvégső célja. Ezt érte el utánozhatatlan tökéletességgel Jézus Urunk.

2. A MEGBOCSÁTÁS MESTERE

És történt, hogy mikor Lévi házában az asztalnál ült, sok vámszedő és bűnös is odatelepedett Jézus és tanítványai mellé, mivel sokan voltak, és követték őt. Amint a

farizeusok közül való írástudók látták, hogy bűnösökkel és vámszedőkkel eszik együtt, szóltak tanítványainak, hogy a vámszedőkkel és bűnösökkel eszik. Amikor ezt Jézus meghallotta, így szólt hozzájuk: „Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek; nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem hogy a bűnösöket.” (Mk 2,15-17)

Jézusról nyugodtan elmondhatjuk, hogy nem volt filozófus, aki kínosan vigyázott volna szabatos fogalmakra és elvont kifejezésekre, amelyekkel gondolatait közölni kívánta. Annál jobban szerette viszont a képeket, a mindenki által érthető ábrázolásokat. Elég, ha a példázataira gondolunk. Bennük nemcsak az ő palesztinai világának nyomait fedezhetjük fel, hanem sajátmagáról is többet mondott el velük, mint ahogy azt első pillanatra gondolnánk. Talán mert ezt nem értették nála, azért vonták kétségbe magyarázóit, hogy valaha is foglalkozott volna a megbocsátás kérdésével. Ezt azzal indokolták meg, hogy csak nagyon ritkán használta a *bocsánat*, *megbocsátani* szavakat. Ez tényleg így van, de a kételkedők elfelejtették, hogy annál több képpel fejezte ki ezzel kapcsolatos mondanivalóját. Gondoljunk csak arra, hogy milyen sokszor beszélt hitelezőről és adósról (Lk 16,5), nagy és kis tartozásról (Lk 7,42), az elveszett megtalálásáról (Lk 15,9) és hazahozataláról (Lk 15,5), adósság elengedéséről (Mt 18,27), az alázatos felemeléséről (Lk 18,14). S talán a szívet leginkább megmelengető képe az apáé, aki visszatért fia elé rohan, hogy megölelje, megcsókolja, neki lakomát készítsen és ünnepi ruhát, gyűrűt aggasson rá (Lk 15). Mi más ez a sok kép, mint a megbocsátás felejthetetlen ábrázolása? A megbocsátás nagy mestere ez a Názáreti Jézus.

Hadd járjuk körül ezt a megállapításunkat, most, amikor fennáll a veszély, hogy őt gyakran felszínesen ünnepeljük.

1.

Az evangéliumok olvasása közben meglepődve vesszük tudomásul, hogy Jézusnak viszonylag milyen hamar meggyűlt a baja a hivatalosokkal. S valószínűleg nem is a szavai vagy a tettei miatt. Hanem a viselkedésében találtak súlyos kivetnivalót. Felborítani látszott a fennálló társadalmi rendet. Ennek megfelelően lehetett már nagyon korán gúnyneve, hogy ő „a vámszedők és bűnösök barátja” (Mt 11,19), ugyanakkor, amikor őt másrészt széles körben nagy prófétának ismerték el. Miért volt olyan veszélyes az ő viselkedése?

Korának társadalma – az ő ellenfelei szerint – két részre volt osztva: igazakra és gonoszokra. Sajnálatos módon, a kettő egymás mellett létezett, ezt senki megakadályozni nem tudta. De azt már igen, hogy a kettő összekeveredjék. Mivel Jézust egyébként is állandóan árgus szemekkel figyelték, korán megéreztek veszélyes voltát. Hányszor van szó még vizsgáló küldöttségről is, amelynek a legfelsőbb hatóságnál jelentést kellett tennie a vele kapcsolatos tapasztalatairól! Tehát, ha még el is ismerték róla, hogy a legcsodásabb képességekkel felruházott prófétai egyéniség ő, – annál kevésbé értették, hogy hogyan keverhette össze ezt a két társadalmi réteget? Hogyan állhatott le vámszedőkkel és paráznákkal, hiszen nyilvánvaló volt, hogy azok a gonoszok rétegéhez tartoznak. Sőt nemcsak, hogy leállt, de még asztalhoz is telepedett velük!

Értetlenül vették ezt tudomásul ellenfelei, akik magukat természetesen az igazak rétegéhez tartozónak tartották. Micsoda düh támadt fel bennük, amikor látták, hogy Jézust megérintik ezek az emberek, vagy éppen ő tette ezt velük. Véleményük szerint ezzel automatikusan kizárta magát is az igazak társadalmából, – tisztátalan lett! – abból a társadalomból, amelyben az isteni tóra megtartói szigorúan elhatárolták magukat minden nem-kíváncsi elemről. Ezt már csak önvédelemből is tették, nehogy maguk is bepiszkolódjának. Sőt nem is maradtak ennél az elhatárolódásnál, hanem azt az utasítást is komolyan vették, hogy a bűnösöket el kell pusztítani. „Gyomlálj ki a gonoszt magad közül!” vagy „Tisztítsd ki a gonoszt Izráelből!” (5Móz 13,6; 22,24) – így hangzott a parancs. S ha már fizikailag nem is lehetett teljesen engedelmeskedni ennek a parancsnak, de mindig fennállt a

lehetősége annak, hogy a társadalom peremére üzzék ki és zárják ki a szerintük bűnösöket. Így töltötte be számukra Isten az igaz bíró szerepét és ők szívesen képviselték az ő ítéleteit a gonoszok ellen. Azok nem tartották be a törét, méltán éri őket hát Isten ítélete, – ez volt a korabeli zsidó szent jog egyik legfontosabb mondata.

Hadd fűzzem hozzá, mintegy zárójelben, hogy még csak el sem marasztalhatjuk pirulás nélkül az ilyen felfogást vallókat. Gondoljunk az egyháztörténet sok-sok tévelygésére! Hányszor vélt a kereszténység érvényt szerezni a *Bírónak*, a büntető, sőt megtorló Istennek, amikor kereszteshadjárataival a szerinte hitetleneket szerette volna megbüntetni; amikor emberekre ütötte rá az eretnokség vagy boszorkányság bélyegét, hogy ezzel Isten állítólag igaz ítéletét juttassa érvényre!? S nem így gondolkozunk-e sok kortársról ma is, akit elködösítettek, elmarasztaltak, akik elbotlottak vagy akiket elcsábítottak vagy éppen életkörülményeik tettek „bűnösökké”? Nem azért halnak meg ma is emberek, mert egy nép szeretné magát, mint az egyedül igaz közösséget, átmenteni egy jobb korba, amikor a bűnösök már nem lesznek?

2.

Ugye nem kell különösképpen bizonygatnom, hogy mindezzel mennyire szöges ellentétben állt Jézus a maga teljes élet- és világszemléletével!? Emiatt gyűlt is meg a baja. Persze erről sem tartott valami mélyenszántó értekezést, hanem az ő kedvelt módján képeket használt. Tudomásul vette, hogy igenis vannak – más kifejezéssel – egészségesek, – de azt is hozzátette rögtön, hogy nem ezeknek van szüksége gyógyítóra, hanem inkább a betegeknek. S ha ezt a képét valaki nem értette volna, akkor azt rögtön le is fordította, emígyen: „Nem azért jöttem, hogy az igazakat, hanem, hogy a bűnösöket hívjam megtérésre“ (17.v.).

Ugye most már megértjük, miért volt a nagy felzúdulás ellene? Nem tagadta ugyanis, hogy vannak egészségesek, ám ő abba nem nyugodott bele, hogy betegek is vannak. Egész munkáját, sőt életét arra tette fel, hogy a betegeket meggyógyítsa és beépítse az egészségesek táborába – és nem arra, hogy bebetonozza az egészségesek és a betegek közti falat. Ehhez meg kellett gyógyítania a farizeusok szerinti *betegeket*. Emögött pedig az a szilárd meggyőződése állt, hogy soha nem szerette a bíró szerepét, hanem az orvosét tartotta a magáénak. Ő is tudta, hogy aki bűnös, az elzárkózik az igazságtól, a felebaráttól és az Isten elől. Hát nem az az „ösbűn“, hogy sem Istent, sem embert nem engedek beleszólni az életembe, sőt a magam életét azok rovására szeretném megvalósítani, s hogy a hazugság teljes kellékárát szívesen felsorakoztatom, csak ne kelljen színt vallanom az igazságtól mellett?

Jézus tudta viszont azt is, hogy ha a bűnös már mélyre zuhant, nem lehet őt törvényekkel, szabályokkal, tiltásokkal és parancsokkal onnan kiemelni. Ezt a fajta betegséget csak belülről lehet gyógyítani. Azt akarta elérni, hogy önmagam elzárkózása helyett önmagam átadására, megnyitására legyek hajlandó. Ez emberfeletti feladat, s ezért ajánlotta fel Jézus az új lehetőségét. Mégpedig úgy, hogy felcsillantotta a megbocsátást, mint az új kezdet nagy esélyét. Aki volt már meggyötört, sanyarú állapotban, az tudja csak, hogy mit jelent igazán a terhektől, a múlt púpjaitól való szabadulás! Újat kezdeni! – Jézus tudta, hogy nincs ennél felszabadítóbb érzés. Ezért tölt be az evangéliumi történetek között olyan kiemelkedő szerepet a bűnös asszony története (Lk 7) és a gutaütött meggyógyításáé (Mk 2). Csak ezen a két helyen hallunk arról, hogy Jézus személyesen maga bocsát meg bűnöket egy-egy „bűnösnek“ ill. „betegnek“!

Micsoda örömhír ez a zokogó asszonynak és a barátok által Jézushoz hozott gutaütöttnak! Új kezdet lehetséges! Illetve: lehetséges az új kezdet. Nem kell batyuval a hátamon egy életen át bukdácsolnom! Csak amikor a nagy teher leesik, akkor szűnik meg a rémálom, hogy félelmetesen egyedül vagyok. Ahogy azt a költő is vallotta:

Én úgy hallgattam mindig, mint mesét
a bűnről szóló tanítást. Utána
nevettem is – mily ostoba beszéd!

Bűnről fecseg, ki cselekedni gyáva!

Én nem tudtam hogy annyi szörnyűség
barlangja szívem. Azt hittem, mamája
ringatja úgy elalvó gyermekét,
ahogy dobogva álmait kínálja.

Mostmár tudom. E rettentő igazság
nagy fényében az eredendő gazság
szívemben, mint ravatal feketül.

S ha én nem szólnék, kinyögné a szájam:
Bár lennétek ily bűnösök mindahányan,
hogy ne maradjak egészen egyedül.
József Attila: Én nem tudtam

Szegény költő, legalább a bűnben való szolidaritásért koldult embertársainál. Ezzel szemben Jézus a tökéletes büntelenség és szabadulás lehetőségét kínálja fel, amikor ezt mondja: „Bízzál fiam, megbocsáttattak a bűneid!” (Mk 2,5). Mert ő ezt tartja határozottan a maga feladatának: „Azért jöttem, hogy bűnösöket hívjak megtérésre.” S ha a gunyoros francia, Voltaire, azon gúnyolódott, hogy Isten úgyszólván megbocsát, hiszen *ez a szakmája* (c'est ça metière), akkor ezt a legjobb értelemben úgy lehet kifejezni, hogy igen, Istennek ez a nagy felszabadító munkája. Azért küldte Jézust, hogy bűneik terhe alól szabadítsa meg az embereket. Ezért ő a megbocsátás nagy mestere!

3.

Könnyű ezt persze ma így elmondani. Ám Jézus ellenségei éppen ennek a kimondásába kapaszkodtak bele. Már az Ótestamentum is beszélt megbocsátásról, de úgy, hogy arra kizárólag és egyedül csak Isten jogosult. Sőt, van egy héber ige is, amelyet ember és ember közötti megbocsátás kifejezésére nem is használnak. Egész Izrael úgy hitte, hogy egyedül csak az ő Istene bocsáthat meg bűnöket. Ha most tehát Jézus ezt a jogot magának kaparintja meg, akkor *blaszfémiát*, istenkáromlást követ el. „Hogy-hogy ez ilyen istenkáromlást beszél? Ki bocsáthatja meg a bűnöket, ha nem egyedül az Isten!” – így háborogtak, akik látták, hogyan járt el Jézus a gutaütött esetében. Jézus kénytelen volt felvilágosítani őket: „hogy pedig megtudjátok, hogy az ember fiának van hatalma megbocsátani a bűnöket, – ezt mondta a gutaütötteknek: vedd föl a vackodat és eredj haza!” (Mk 2,9-11).

Jézus ellenfelei magukon kívül voltak tehetetlen dühükben, – az eredeti szöveg *eksztázist* mond. Micsoda szentségtörés! És milyen beképzelt ez a Názáreti, hogy az egyedül csak Istennek kijáró jogokat követeli magának. Most kellene jól nekimenni, vele a végsőig vitázni, amíg csak meg nem semmisül ez az istenkáromló!

Ám újra elszámították magukat ezek az emberek. Ahelyett, hogy a jelenet után Jézus szócsatába keveredett volna velük, inkább elment, hogy egy vámost – tehát még egy újabb bűnöst – elhívjon tanítványának. Majd éppen ennek a házában ült le, vele ebédelni. Ott sem vitázott arról, hogy joga van-e bűnök megbocsátásához, hanem azokkal ült le, akik igényelték a megbocsátását. Hogy örültek ennek! Mert megnyitotta számukra az utat Isten felé, akitől eddig csak félték és reszkettek, a közvélemény hamis propagandája következtében. Jézus áttörte az őket hátrányos helyzetbe hozó társadalmi falakat és a szabad, boldog, örvendő élet lehetőségével ajándékozta meg őket. S ezt nem hosszas viták után adta tudtukra, hanem ezt a tényt a viselkedésével bizonyította.

Meg kell kérdeznünk önmagunkat is: miért nincs sokszor fogamatja annak, ha mi bocsátunk meg? Nem azért vajon, mert formálisan elmondott szavainkat nem húzzuk alá a szolidaritás mindennél jobban bizonyító tetteivel? Jézus megbocsát, de ugyanakkor le is

telepszik, leül azokkal, akiknek megbocsátott. Csoda-e, ha a körülálló bámészkodók ezt hebegik zavartan: „soha nem láttunk ilyet!” (Mk 2,12).

Igen, ilyet csak Jézusnál lehet látni. Tudja, hogy egész életen át, végső soron abból élünk, hogy megbocsát az Isten, hogy nem rónak fel mindig mindent a hozzátartozóim, a kollegáim, a gyermekeim és a házastársam és hogy én magam is tisztába jövök magammal. Igazán csak bocsánatból lehet élni.

Mindez a mienk lehet. Mert a megbocsátás nagy Mestere ezt lehetővé tette számunkra.

3. A GYERMEKBARÁT JÉZUS

Ekkor kisgyermeket vittek hozzá, hogy megérintse őket, a tanítványok azonban rájuk szóltak. Amikor ezt Jézus észrevette, megharagudott és így szólt hozzájuk: „Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa. Bizony, mondom néktek: aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be abba.” Ekkor átölelte és kezét rájuk téve, megáldotta őket. (Mk 10,13-16)

Talán a világtörténelem legnyomasztóbb konferenciája zajlott le pár éve Stockholmban: hosszú halogatás után úgy látszik, mégis csak összefognak a világ országai a gyermekek árúba bocsátása és megerőszakolása ellen. A nyilvánosságra hozott adatok megdöbbennek a legközönyösebb embert is. Milliókra tehető azon gyerekek száma, akiket a saját családja dolgoztat, bocsát árúba vagy követ el rajta erőszakot. A keserű összegezés így hangzik: mi, ún. felvilágosult és modern emberek, magunk tesszük tönkre a jövő nemzedékek életét, mert vétünk az isteni rend ellen!

Ilyen háttéren még csak élesebb lesz az az üzenet, amelyet Jézus küld a gyerekeknek – és rajtuk keresztül a felnőtteknek is. Ahogyan ő viselkedett a kicsikkel, az is az ő legbensőbb ügyei közé tartozik. Méltó hát, hogy sorozatunkba ezzel a kérdéssel is foglalkozzunk: Jézus a gyermekek barátja és megmentője.

1.

A gyermekek megáldásának története hálás elbeszélés, mert akár vasárnapi iskolában, gyermekbibliai körben, de felnőttek között is színesen mesélhető el. Amit azonban ez az elbeszélés maga leír, az sokkal zordonabb és elgondolkoztatóbb.

A tudósító evangélista ezt három szóval nyomatékosan aláhúzza. Mindenekelőtt közli, hogy a tanítványok nem valami humánusan viselkednek a gyerekekkel és kísértőikkel. Viselkedésük okát nem ismerjük és nem is nagyon tanácsos itt túlságosan szabadjára engednünk a fantáziánkat. A tanítványok *szidják* a Jézushoz közeledőket, – a kifejezést kár lenne szépíteni. A tanítványoknak ez a bánásmódja – s ez Márk második nyomatékos kifejezése – Jézus *ellenállását* váltja ki. Tudtommal egy helyet ismerünk még csak az evangéliumokban, ahol emberek kihozzák Jézust a sodrából. Mégpedig az üzletelők és kufárok, akik az Isten házát „kalmárkodás házává” tették és Jézus ostort fonva üzi ki őket onnan (Jn 2,13-16). Nos, itt is sikerül őt a tanítványoknak kihozni a sodrából. Az itt levő kifejezést úgy lehetne pontosan lefordítani, hogy Jézus már nem nézhette a tanítványok lehetetlenkedését és rájuk hörkentett. – A harmadik hangsúlyt Jézus mondatában az a szó kapja, hogy ne *akadályozzák* a gyermekeket a hozzá való jövetelben. A tanítványok most ugyanazt tették, mint amikor egy prédikátorral találkoztak, aki nem Jézus nevében végezte a munkáját: megtiltották neki a talán megélhetését is jelentő prédikálást. Jézus ott is kénytelen

volt rendreutasítani őket. Érdekessége ennek a párhuzamos történetnek, hogy ott is a *kicsiről* van szó, akár itt, a kisgyerekekről.

Ez a hármas kiemelés bőségesen mutatja a helyzet komorságát: az értetlenségig szeretetlen tanítványok, a viselkedésük miatt már-már „robbanó” Úr, s a szemrehányás, hogy akadályt gördítenek a gyerekek útjába – mindez együtt inkább nyomott, feszült hangulatot, mint könnyedén elmesélhető, idillikus jelenetet juttat az eszünkbe. Hálásak lehetünk Márknak, hogy nevén nevezi a bajt és nem retusál: a tanítványokat meghagyja olyan értetleneknek, amilyenek valószínűleg voltak is. És nem faragja le Jézus alakjáról sem az egyenetlen vonásokat: az Urat olyan helyzetbe hozták tanítványai, hogy ez hovatovább elviselhetetlenné lett számára. Sőt: amikor szemükre veti az akadályoztatás, a tiltás bűnét, Márk itt sem mutatja be őt olyan édeskés Jézusnak, amilyennek őt sokszor látni szeretnénk!

2.

Tulajdonképpen miről is van szó ebben a jelenetben?

Háttérként tudnunk kell, hogy Jézus kortársainál, mind a zsidóknál, mind a görögöknél, nem volt nagy ázsiója a kicsinek, a jelentéktelennek, a gyerekeknek. A zsidók ugyan feltételezték, hogy 8-9 éves koráig nem bűnös, tehát tetteiért nem felelős a gyermek. Ugyanakkor sehol sem találjuk nyomát annak, hogy „ártatlan” gyermekről szólna valaki is. Egy rabbi nem átalította a „reggeli lustálkodást, a déli borozást és a gyerekekkel való fecsegést” olyan megvetendő cselekedetnek tekinteni, ami „kikergeti az embert a világból”. Egy másik zsidó irat erre még csak rádupláz és a kiskorúakat, azaz a gyermekeket a süketnémákkal és a gyengeelméjűekkel állítja egy sorba, mint akiket lehetőség szerint kerülni kell. Ugyanakkor azonban apák vagy tanítók szívesen vették, ha növendék-gyermekeik arra kérték őket: tegyék fejükre a kezüket és imádkozzanak értük. Magam is szívesen emlékszem vissza arra, ahogy nagyanyám és nagyapám, egy-egy látogatás végén úgy bocsátott el, hogy fejemet megsimogatta az elbúcsúzásakor. Ennek a fejsimogatásnak volt az elődje a kézrátétel. Mert aki az útrakelőnek jót kíván, annak fejére teszi a kezét, hogy Isten áldásával bocsássa útnak. „Eredj fiam, járj békével, rólam se feledkezzél el...” mondja a régi magyar népdal és a „békével járason” azt érti, amit kézrátétellel ő maga, az apa adott át fiának – mintegy útravalóul. Hogy mennyire kikököntünk az igazi apaságból, anyaságból, az mutatja, hogy mi inkább szélnek eresztjük gyermekeinket, semmint megáldanánk őket. A szélnek-eresztéssel viszont bevalljuk, hogy nincs is mit adnunk nekik útravalóul: azaz, Isten és a gyermekeink között annyira nem látunk kapcsolatot, hogy megtagadjuk az áldásközvetítést. Ami pedig – mint szülőknél – eminens kötelességünk volna.

Nos, Jézus szándéka viszont éppen ez volt. Ő nem tekintette értéktelennek a tökéletlent, a kicsit, a gyengét, az alacsonysorsút. Egész élete pontosan ennek a bizonyítása volt. Olyanokat fogadott magához, akikkel mások nem álltak szóba; olyanokhoz fordult előszeretettel, akiket mások megvetettek; olyanok asztalához ült le, akikkel senki nem vállalta az asztalközösséget. S ha a gyerekek a zsidó társadalomban inkább csak megtérteknek számítottak, akkor Jézus mindent megtett, hogy ez ellen tiltakozzék és a maga módján tegyen is valamit. Azért ölelte magához a gyermekeket, mert nem csupán „illetni”, „megérinteni” akarta őket. Isten áldását hirdette és közvetítette nekik. Más szóval: ezzel kinyilvánította, hogy az Isten országába nem akkor kerül be az ember, amikor már elég értelmes, ismeri a törvényt és maga tud dönteni afelől, hogy magára veszi-e a „tóra igáját”?!

Talán észre se vesszük, hogy milyen forradalmian újat, mellbevágót mondott és mutatott be ezzel az Úr. Isten országa nem a mi akaratomkon múlik, ha majd mi döntöttünk, hogy akarjuk-e vagy sem. Isten országa ajándék, mondja Jézus, és azt Isten korunktól, érettségünkől, felnőttégünkől függetlenül adja.

De viszont, ha a saját félreértéseinket és mulasztásainkat teszem szóvá, akkor észreveesszük, hogy itt valami rendkívüli eseményről van szó. Ilyen félreértés egyházainkban a

rangkórság és a hatalomfitogtatás. Csak a nagyok számítanak! A kisgyermeknek, a fiatalnak sem az egyikhez, sem a másikhoz nincs érzéke. – Másik mulasztásunk a teljesen téves pedagógiánkban mutatkozik meg. Szülők azt képzeli, hogy gyermekeiknek csak testi fejlődéséért felelősek, és azt is csak egy bizonyos korig. Vagy éppen ellenkezőleg: annyira a sajátjuknak, a tulajdonuknak tekintik őket, hogy adott alkalommal nem képesek „leszállni” róluk. Csak kevesen gondolnak arra, hogy a gyermek nem több, de nem is kevesebb, mint Isten ránk bízott ajándéka, amelyért egy életen át felelősek vagyunk – anélkül, hogy a „tulajdonunk” lenne. Mosolyoghatunk ezen, gúnyolódhatunk fölötte, sanyarú helyzetünk mégis ellentmond a mindenkori gúnyolódóknak. Csak, ha gyermekemet Isten ilyen csodás ajándékának tekintem, nem fogom semmiféle formában megrontani. Sem testileg, sem lelkileg, sem érzelmileg. Micsoda állati ösztönök eluralkodásának vádját és bűnét kell magára vállalja az a szülő, aki – ahelyett, hogy Isten áldását közvetítené gyermekének, megrontja azt! Egy életre lehetetlenné téve őt, talán végérvényesen.

Csak ritkán fordul elő, hogy a megsértett gyermek kiheveri a sérülését. Jegyespár jött hozzám egyszer, akiknek egyike ilyen, éveken át meggyalázott volt, a másikat pedig pár hetesen tették ki az utcára és 20 éven át egyik nevelőszülő dobta tovább a másiknak. S amikor megkérdeztem, hogy mindezek után hogy mernek egybekelni, könnyes szemmel rebegték el, hogy a saját gyermekeiket normális embereknek akarják felnevelni, és – ha már ők ebben nem is részesülhettek – Isten segítségével kell, hogy ez sikerüljön nekik... Mondanom sem kell, hogy elnémultam e hősi vállalkozók előtt...

3.

De Jézus még többet tett. A hozzáhozott gyerekeket nemcsak ölébe vette és megáldotta – de kijelentette, hogy pontosan ilyeneké, azaz olyanoké, akik gyermekek vagy újra azok – ilyeneké az Isten országa. Befejezésül, ezt hármas vonatkozásban kell még kifejtenuk.

Először: sokszor magyarázták bele ebbe a történetbe a leghetetlenebb feltevéseket. Hogy azért a gyermekeké az Isten országa, mert azok naivak, hiszékenyek, ártatlanok és tiszták. Ez nem több felnőttek spekulációjánál, akik gyermekekbe vetítik be azokat a tulajdonságokat, amelyeknek ők híjával vannak. Erre több szót ne is vesztegessünk. Fontosnak tartom azonban, hogy Jézus milyen egymáshoz közelinek érzi és tudja Istent és a gyermeket. Hiszen ő magából indul ki, aki egész életén át úgy hitte-tudta-vallotta, hogy isteni közvetítéssel kisgyermekként jött a világra és mint Isten gyermeke, állandóan az Isten tenyerén érezte magát. Különben nem vallotta volna, hogy Istent *atyának* kell szólítani (Lk 11,2), s hogy Isten éppen gyerekek és csecsemők szája által szerez magának dicsőséget (Mt 21,16-17). Aki így élte át gyermekként naponként az Atyát, hogyne intette volna embertársait: „aki megbotránkoztat egyet is e kicsinyek közül,... jobb annak, hogy malomkövet kössenek a nyakára és a tengerbe vessék” (Mt 18,6). Micsoda féltés, kiáltó sikoly az, amikor odakiáltja a felnőtteknek: „Vigyázzatok, nehogy egyet is megvessetek e kicsinyek közül, mert bizony az az ő angyalaik a mennyben mindenkor látják az én mennyei Atyám arcát” (Mt 18,10).

Vajon melyik ún. keresztény országban lezajló gyermekrontó-pörben vesznek tudomást Jézusnak erről a féltve óvó közbenjárásáról? Vagy inkább csak szerecsenmosdatást üznek a bírák, hogy az állatnál is mélyebbre zuhant tetteseket kimossák a bajból?

Másodszor: Isten országa és a gyermek közvetlen kapcsolata azonban nem valami önmagáért való mutatóvány. Egy más alkalommal Jézus „előfogott egy gyermeket, közéjük állította, majd ölébe vette és azt mondta nekik: aki az ilyen gyermekek közül egyet is befogad az én nevemért, engem fogad be és aki engem befogad, nem engem fogad be, hanem azt, aki engem elküldött.” (Mk 9,36-37).

Isten országába tehát nem rajtunk, felnőtteken át vezet az út, mert a sorrend ez: gyermek, Jézus, Isten és az ő országa! És nem ez: gyermek, felnőtt, Jézus, Isten. Ebben az

összefüggésben érdemes Luther mondatára emlékeztetni, aki egyszer azt mondta: édesapa, édesanya, nagyon vigyázz, mert gyermeked számára te vagy az első isten. Rólad, az apjáról olvassa le, hogy érdemes-e a mennyei Atyában megbízni! – Felnőttekként túl sok ballaszt, púp van már a hátunkon, s néha Istennek jól meg kell taposnia bennünket, hogy észretérjünk. De a gyermek más, leterheletlenebb és kicsisége, tökéletlensége, a segítségre szorulása mindig is nyitva tartja őt Isten felé. Ez *lehetőség* és nem akadály. Ilyenné kell a felnőttnek is válnia, hogy kicsiségével, tökéletlen voltával és segítségre szorultságával kendőzetlenül álljon Isten elé. Csak így kapja ajándékba az Isten közvetlen jelenlétét, segítségét, megbocsátását. Ingyen, kegyelemből, – mondaná Reményik Sándor („Kegyelem”).

Harmadszor: ha ilyen közvetlen kapcsolatba hozza Jézus Istent, az ő országát és a gyermekeket, akkor meg kell kérdeznünk magunktól, hogy hol vagyunk mi, felnőttek, ennek az akadályai. Hirtelen csak három pontot említenék:

- a.) ha isteníjtük gyermekeinket és azt hisszük, nekik nincs szükségük Isten kegyelmes lehajlására;
- b.) ha világra hozzuk ugyan őket, de úgy gondoljuk, ezzel már eleget is tettünk a kötelességünknek;
- c.) ha zsákmányunknak tekintjük őket és azt hisszük, kényünk-re-kedvünk-re bánhatunk velük.

Jézus titkai közé számít az is, hogy a gyermek-mivoltot számunkra is elérendő állapotnak tartja. Félreérthetetlenül üzeni ezt ma is, nekünk is: „Bizony mondom néktek, ha meg nem tértek és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermekek, semmiképpen nem mehetnek be az Isten országába“ (Mt 18,3).

A svéd királynő, az említett konferencián a leggonoszabb rabszolgakereskedelemnek nevezte el a világszerte virágzó gyermektiprást. Mi miért nem emeljük fel a hangunkat? Hiszen Istenünk drága ajándékáról, gyermekeinkről van szó! S ezt nem mától tudjuk – ezt már Jézus is meghirdette nekünk.

4. A GYÓGYÍTÓ JÉZUS

Amikor a tanítványok közelébe értek, nagy sokaságot láttak körülöttük, írástudókat is, akik vitatkoztak velük. Amint meglátták Jézust, az egész sokaság nyomban megdöbbsent, és eléje futva köszöntötte őt. Ő pedig megkérdezte tőlük: „Miről vitatkoztok velük?” A sokaságból így felelt neki valaki: „Mester, elhoztam hozzád a fiamat, akiben néma lélek van; és amikor ez megragadja, úgy leteperi őt, hogy tajtékszik, fogát csikorgatja, és megmerevedik. Szóltam tanítványaidnak, hogy űzzék ki, de nem tudták.” Jézus így válaszolt nekik: „Ó, hitetlen nemzedék, meddig leszek még veletek? Meddig szenvedlek még titeket? Hozzátok őt elém!” Odavitték hozzá, és amikor meglátta őt a lélek, azonnal megrázta a fiút, úgyhogy az a földre esve fetrengett és tajtékszott. Jézus megkérdezte a fiú apjától: „Mennyi ideje, hogy ő így van?” Mire ő ezt válaszolta: „Gyermekekora óta. Sokszor vetette tűzbe is, meg vízbe is, hogy elpusztítsa, de ha valamit lehet tenned, szánj meg minket, és segíts rajtunk!” Jézus ezt mondta neki: „Ha lehet valamit tennem? – Minden lehetséges annak, aki hisz.” Erre azonnal felkiáltott a gyermek apja és így szólt: „Hiszek, segíts a hitelenségemen!” Amikor meglátta Jézus, hogy összefut a sokaság, ráparancsolt a tisztátalan lélekre ezt mondva neki: „Te néma és süket lélek, megparancsolom neked: menj ki belőle, és ne menj bele többé!” Erre az felkiáltott, erősen megrázta őt, és kiment belőle. A gyermek olyan lett, mint a halott, úgyhogy sokan azt mondták: vége van. Jézus azonban kezét megragadva magához térítette, és az felkelt. Amikor azután Jézus bement egy házba, tanítványai megkérdezték tőle maguk között: „Miért nem tudtuk kiűzni?” Ő pedig ezt mondta nekik: „Ez a fajta semmivel sem űzhető ki, csak imádsággal.” (Mk 9,14-29)

Ha Jézus titkát kutatjuk, nem feledkezhethünk meg arról, hogy nyilvános működése alatt sokszor gyógyított meg betegeket. Ezekről a gyógyításokról az evangéliumok igen részletesen tudósítanak. Elannyira, hogy egyes kutatók szerint feltételezni lehet egy korábbi gyűjtemény létezését, amelyben éppen ezeket a gyógyítási történeteket foglalták volna össze. A feltevés nem is olyan lehetetlen, már csak a gyógyítások nagy számára való tekintettel is.

Bennünket persze ma nem ez az inkább irodalmi kérdés foglalkoztat. Másik kettő azonban annál inkább. Az egyik az, hogy hogyan kell ma értenünk Jézusnak ezeket a gyógyításait? Valóban meggyógyította ő a betegeket, vagy csak valami lelki hatást gyakorolt rájuk, amit ők gyógyulásnak éreztek? A másik kérdésünk pedig az, hogy lehet-e ma is segítségül hívni ezt a Názáreti Jézus betegségünkben, mégpedig a meghallgatás bizonyosságával?

Ez a történet Márk evangéliumából néhány rejtély elé állít bennünket, de talán válaszol is egyik másik kérdésünkre.

1.

Amikor Jézus gyógyításairól kívánunk beszélni, mindenekelőtt azt kell tudnunk, hogy mi volt Jézusnak és kortársaianak a szemlélete a betegségről? Két közös jellemzője volt e szemléletnek. Az egyik az a gondolat, hogy a betegséget *gonosz erők*, szellemek, démonok okozzák. Ők azok, akik befészkelik magukat az emberekbe és különféle betegségekért felelnek. Amikor tehát Jézus kortársai azt várták el valakitől, hogy gyógyítsa meg őket, akkor tulajdonképpen nem gyógyulásra vártak, hanem a bennük rekedt gonosz szellemek *kiűzésére*. Ma mosolyoghatunk ezen a szemléleten, de nem szabad elfelejtenünk, hogy a római katolikus egyház még a jelen korban is képez ki ördögűzőket, akik vallásos szertartások keretében kívánják megtisztítani a szerintük megszállt embereket. Csak hátborzongva gondolhatunk arra a bajor diáklányra, aki 1976-ban egy ilyen, 6 éven át tartó, sikertelen „ördögűzésbe“ halt bele...

A másik korabeli felfogás a betegségről még ennél is veszélyesebb volt. Azt hitték Jézus kortársai, hogy a betegség mindig is *Isten büntetése* valamilyen titkos, vagy nyilvánosan elkövetett bűnért. Ezért nem volt tanácsos nagyon keresni az alkalmat betegekkel való találkozásra. Talán a legszélsőségebb eset volt az akkor gyakori lepra-betegekkel való érintkezés megoldása. A leprásokat egyszerűen kiközösítette magából a társadalom. Tilos volt zárt településeken élniök, s ha netalántán közeledett valaki feléjük az úton, kötelesek voltak messziről kiáltani, hogy leprások. A beteg, betegségén kívül, még „istenverte“ is volt, s már csak ezért is jogosnak tekintette a társadalom a beteg kizárását és teljes elkülönítését. Ennek csúcspontja volt természetesen az istentiszteleti, tehát kultikus életből való kizárása.

Hadd jegyezzek itt meg valamit a lelkészi gyakorlatomból. Nem szabad ugyanis arra gondolnunk, hogy ez a gondolkodás annyira távol állna tőlünk – bár azon kevesen gondolkoznak el, hogy, ha betegek, azt gonosz szellemek okozták bennük. Hányszor fordult elő azonban, hogy gyülekezeti tagjaim arra kértek: ne látogassam meg őket, ha betegek. A viszontkérdésre, hogy miért nem? – ritkán kaptam világos választ. De legtöbbször szégyenkezés, aggály, félelem volt a háttérben. Egyszer aztán el is mondta valaki nagyon őszintén, hogy én őt mint szép, egészséges gyülekezeti tagomat ismertem meg, s most nem kívánja, hogy fekve, betegen, elesetten lássam! S hányszor derült ki nálam is, hogy betegség esetén turkálni kezdtem el magamban, betegségem „mélyebb“ okát keresve... Miért is van ez most rajtam?... Miért kell (esetleg) a betegséggemmel – bűnhődnöm?...

2.

No, de kérdezzük meg, hogy Jézus maga hogy viszonyult ezekhez a kérdésekhez? A felolvasott történetből szeretnék egy-két vonást kiemelni.

Először: Jézus is kora gyermeke volt, s nem valószínű, hogy ezekről a kérdésekről teljesen másképpen gondolkozott volna, mint a többiek. Egy apa hozta hozzá epileptikus gyermekét, mint egy „néma lélek“ megszállottját. Jézus a történet végén egyenesen ráparancsol a „süketnéma lélekre“, hogy vonuljon ki a beteg gyermekből és soha oda vissza ne térjen (25.v.). Nem hiszem azonban, hogy ezt másért tette volna, mint a gyermeke betegsége miatt tehetetlen és haragos apa kedvéért. Amikor ugyanis magáról a betegségről van szó, akkor Jézus igen tárgyilagos hűvösséggel kérdezte az apát: „mennyi ideje, hogy ő így van?“ Gondolom, hogy ezzel Jézus egyszerűen azt akarta kifejezni, hogy a betegség éppen betegség, bárkivel megeshet és nem ördögök, démonok munkája. Ugyanezt hallom ki a szavaiból, amikor tanítványai már odahaza megkérdezik őt, hogy ők miért nem tudták meggyógyítani a gyermeket? Jézus így felel: „ezt csak imádsággal lehet kiűzni“. Jézus nem engedte meg, hogy tanítványai további spekulációkba bocsátkozzanak a betegség és valamiféle gonosz szellemek összefüggéséről. Nem itt van az összefüggés, hanem a beteg(ség) és az imádság között.

Nem csoda, ha Jézus tanítványai igen korán gyakorolták azt, amit Mesterük tanított. Fontos feladatnak tekintették a betegek meglátogatását. Jakab ezt így fogalmazta meg: „Beteg valaki köztetek? Imádkozzék... hívja magához a gyülekezet véneit, hogy azok is imádkozzanak fölötte... és a hitből való imádság megtartja a szenvedőt és felsegíti őt.“ (Jk 5,13-15)

Másodszor: Azt gondolom, hogy különbséget kell tennünk betegség és szenvedés között. A betegség orvosi kifejezés, amely szakszerűen jelöli meg biológiai, szervi funkcióink valamelyikének elromlását, vagy működése rendellenességét. A szenvedés viszont a betegség következtében beállt és átélt fizikai, de főleg érzelmi állapot. Ebben az állapotban rengeteg vonás keveredik össze, a fizikai fájdalomtól el egészen a betegségem következményeitől való aggodásomig, sőt a családom féltéséig és kíméléséig. Nem véletlen, hogy Jézus éppen betegeknek mondja olyan gyakran: ne félj! Vagy: bízzál! Ő, aki magát egyik példázatában orvosnak mondta, elsősorban a szenvedésünkkel törődik, mint a betegségünkkel. Magyarul: azt a félelmet akarja elvenni tőlünk, amely a betegségünk következménye. Édesapámra kell ilyenkor mindig gondolnom. Gyógyíthatatlan betegsége testi halállal végződött, de kevés olyan nyugodt és kiegyensúlyozott beteggel találkoztam a gyakorlatomban, mint ő. Emberileg kilátástalan állapota ellenére ő vigasztalt minket, akik féltünk halála következményeitől. Félelemmentesen élt és betegeskedett, de a szenvedést levette róla az Úr, akihez élete utolsó pillanataig hűséggel ragaszkodott. Ne féljete! – ezt a tulajdonképpen igazán gyógyító örömhírt hirdetteti ma is az Úr.

Harmadszor: Ennek a történetnek azonban nemcsak a beteg gyermek meggyógyítása áll a középpontjában. Hanem egy eléggé lehangoló jelenség: a gyermek apja is. Sőt úgy látszik, hogy ő a nehezebb eset és nem a beteg gyermek. Elannyira, hogy van írásmagyarázó, aki őt teszi a fia epileptikus rohamaiért is felelőssé! Ezzel ugyan jómagam nehezen tudnék egyetérteni, de kétségtelül nem könnyű őt és a viselkedését megérteni. Gondoljunk csak arra, hogy nem várja meg, amíg a csodadoktor hírében álló Jézus lejön az Istennel való találkozás hegyéről. Hanem – talán megsúgják neki? – odacipeli gyermekét a kilenc lentmaradt tanítványhoz. Ha gonoszok vagyunk, azt mondjuk, hogy olcsóbban akarta a kísérletet megúszni. Ha pedig tárgyilagosabbak, akkor megsejtjük, hogy ezt a názáreti együtttest tartotta még utolsó szalmaszálnak, amelybe belekapaszkodhatott. Most csalódott persze, hogy a segédek, a Mester helyében, nem tettek csodát a fián. Ezt a keserű csalódottságát még esetlenül Jézussal is érezteti. Amikor az a gyermek állapota felől érdeklődik, az apa szinte kihívóan kiáltja oda neki: segíts, ha tudsz! Ebbe a mondatba öli bele minden csalódását és keserűségét, hiszen – úgy gondolja – a csődöt mondott tanítványok mesterétől sem várhat el sokat. Miért is lenne ő jobb, mint tehetetlen tanítványai?

Egyre azonban nem számít emberünk. Hogy tudniillik Jézus azonnal visszajára fordítja a kérő kijelentését. Arra, hogy: ha lehet, ha van rá tehetséged, segíts – így hangzik a

válasz: minden lehetséges annak, aki hisz! Vagyis a labdát visszaadja az Úr, s ezt én igen fontosnak tartom. Mert, ha az apa úgy képzelte, hogy a gyógyulást ennek az idegennek kell tető alá hoznia, ő pedig a tárgyilagos és kritikus szemlélő páholyából drukkolhat – tapsolva, ha sikerült, s üvöltve és reklamálva, ha nem, akkor nagyot tévedett. Jézus visszadobja neki a labdát és ezzel nem mond kevesebbet, mint hogy neki magának is meg kell tennie a köteles lépést a gyógyulás felé vezető úton. Hinnie kell!

Ez a hit ebben az esetben azt jelentené, hogy nem kihívó szemtelenséggel lép Jézus elé és veti szemére a mondatot „ha egyáltalán tudsz valamit tenni, akkor segíts!” Hanem azzal a feltétlen bizalommal kell Jézus elé állnia, hogy annak hatalmában áll meggyógyítani a fiát! Mert a betegségben sincs távol tőlünk az Isten, aki elvárja, hogy teljes bizalmunkat minden feltétel nélkül belé vessük. S ha ezt Jézus mondja, akkor ez kétszeresen érvényes.

Ha Jézus tehát a betegek orvosa, akkor azok feltétel nélkül számíthatnak rá. Talán ezért volt olyan nyugodt beteg az édesapám, mert nem csak a betegségét, de egész életét is bízást tette le az Isten kezébe. Mai betegeknek is csak azt kívánjuk, hogy Isten ajándékozza meg őket ezzel a bizakodó reménységgel. Ahogy azt olyan sokszor énekeljük: „Hű Jézusom kezébe teszem kezem le én...”

Negyedszer: Végül pár jó szót kell mondanom az apa rehabilitása érdekében is. Nem kétséges, hogy jót tett végül is azzal, hogy Jézushoz hozta el a fiát. Megérzésből, vagy csak ösztönös félelemből tudta, hogy betegek jó helyen van Jézus kezében. Példaképként állt azért ott sok, későbbi keresztény gyülekezetnek, amely valószínűleg az első, igazi értelemben vett menhelyeket és kórházakat rendezte be. Nem véletlen tehát – a félrevezetett közvélemény minden tévedése ellenére sem – ha sok országban a közegészségügy nagy hányada még most is egyházi kézben van. Nem hatalmuk fitogtatása céljából, hanem mert az Úr irgalmas, könyörülő szeretetét még a betegeknek is szeretnénk tovább adni. Mindent meg kell tennünk, hogy betegeink, elesettjeink ne érezzék kizártnak, a közösségből kutasítottak magukat.

S hány esetről lehetne tudósítani, hogy a betegek odahozatala és gondozása közben még azokkal is csoda történt, akik hozták őket. Akárcsak a történetünkbeli apával. Hányaveti kételkedéséből hit született, mert megragadta Jézus hívását és ajánlatát. „Először csak azért vállaltam egyházi intézményben betegápoló szolgálatot, mert jó híre volt a háznak. S amikor láttam, hogy az ott dolgozókat mi sarkallja a munkára, egyszerre találkoztam Azzal, akinek a megbízását teljesítik ott.” – így vallott valaki, akit a keresztény irgalmasság megtapasztalása juttatott el – éppen munkája révén – hitre.

A kérdés, amely ma foglalkoztatott bennünket, nem is olyan egyszerű, mert igen sok szövevényes részlete van. De ezt csak mi látjuk így. Jézus számára nem lehet más még a betegség legyőzése sem, mint a tulajdonképpeni feladatának teljesítése. Hogy mondta ezt fellépése elején? „Az Úr Lelke van rajtam... elküldött, hogy a megtört szívűeket meggyógyítsam...” (Lk 4,18) Hisszük, hogy ezt mindaddig teszi, amíg Isten végleg közénk hozza az ő országát, ahol sem fájdalom, sem könny, sem sírás nem lesz. Bizonyára minden visszhang nélkül hangzottak volna el ezek a prófétai szavai, ha nem támasztotta volna alá azokat az isteni irgalom betegeken való közvetlen alkalmazásával.

Krisztus a mi gyógyítónk. Ez a mi végső reménységünk.

5. NEM IDÉZÉS – MEGHÍVÁS!

Egy ember nagy vacsorát készített és sok vendéget hívott meg. A vacsora órájában elküldte a szolgáját, hogy mondja meg a meghívottaknak: jöjjetek, mert már minden készen van. De azok egytől-egyig mentegetődni kezdtek. Az első azt üzenté neki: Földet vettem, kénytelen vagyok kimenni, hogy megnézzem. Kérlek, ments ki engem! A másik azt mondta: Őt iga ökröt vettem, megyek és kipróbálom. Kérlek, ments ki engem! Megint egy

másik azt mondta: Most nősültem, azért nem mehetek. Amikor visszatért a szolga, jelentette mindezt urának. A ház ura megharagudott és ezt mondta a szolgájának: Menj ki gyorsan a város útjaira és utcáira és hozd be ide a szegényeket, a nyomorékokat, a sántákat és a vakokat. A szolga aztán jelentette: Uram, megtörtént amit parancsoltál, de még van hely. Akkor az úr ezt mondta a szolgájának: Menj el az utakra és a kerítésekhez és kényszeríts bejönni mindenkit, hogy megteljen a házam. Mert mondom nektek, hogy azok közül, akiket meghívtam, senki sem kóstolja meg a vacsorámat. (Lk 14,16b-24)

Micsoda furcsa történet ez egy még furcsább „party“-ról! Először is kicsoda az manapság, aki örül, ha lakása/háza zsúfolásig megtelik vendégekkel? Másodsorban – legyünk őszinték! – ki ülne le szívesen az asztalához utcáról bekényszerített akárkikkel? Harmadsorban: ki az ma még, aki ilyen szenvedélyesen rohan vendégek után? S végül: mindezt képnek használta volna föl Jézus, hogy vele az ő csodálatos üzenetét illusztrálja? Vagy talán csak amúgy igazán bosszantani akarta vele a hallgatóit? Talán igen. – No, de ne vágjunk elébe a dolgoknak, mielőtt a történettel magával nem foglalkoztunk.

1.

Jézus hangsúlyozza, hogy ünnepi lakomáról beszél. Ez ugyan így nekünk nem sokat mond, de kortársainak annál többet. Ünnepi vendégeskedéseknek játékszabályai voltak, amelyeknek betartása mindenki kötelessége volt. Ilyen volt pl. a vendégeknek jóelőre való meghívása. Ez a mi történetünk szerint is megtörtént, mert a szolga most járja végig újra a vendégeket, hogy a vacsora kezdetét tudtul adja nekik: gyertek, most már minden készen van. Hogy valami fényes lakoma készül, azt továbbá azzal is érzékelteti Jézus, hogy hangsúlyozza a „sokak“ meghívását.

Aki Jézus szóhasználatában kiigazodik, az tudja, hogy a házigazda nem lehet más ebben az esetben, mint Isten maga. Ő hívta meg a sokakat, azaz mindenkit, hogy az ő asztalközösségében vegyenek részt. Éppen egy ilyen lakomán szerezhetnek a vendégek jó tapasztalatokat a házigazda jóságáról, kedvességéről és szeretetéről. És mivel Jézus mondta el ezt a példázatot, bizony a házigazda szeretete és kedvessége összefügg az ő személyével is. Sőt, a gazda végső célja is Jézuson keresztül lesz kitapinthatóvá: „Boldogok a Bárány mennyegzőjének lakomájára meghívottak“ – így fogalmazta ezt meg később az apostoli üzenet. Ez ugyanis a végső cél: ide kapnak meghívást a vendégek, a sokan, mindenki, minden különbségtétel nélkül. Mert aki Jézus gondolkodását ismeri, tudja, hogy nála a közönséges vacsora is csupán előképe az Istennel való örök asztalközösségnek az Isten országában. És ő pontosan ide akarja elvezetni szavai hallgatóit. Ma is.

Jó megfigyelni tehát, hogy Jézus nem tereferé, pletykálkodásra, csevegésre, konferenciázásra szóló meghívást helyez kilátásba. Ő vacsorára hív, hogy költsük el azt vele együtt, együk ételét, igyuk italát és örvendjünk asztalközösségének. Nem azt akarja, hogy csak úgy, két elintézendő ügyünk között ugorjunk be hozzá, hogy futólag elkvaterkázzunk vele. Azt sem, hogy két nyomasztó gondunk között sebtiben megfogalmazzunk egy-egy kunyerálást és elvárjuk, hogy ő feltétlenül időt szakít ezek elintézésére.

Vacsorára hív meg, s csak a jólsikerült hangulatú együttlét közben tűnhet elő a jó érzés, az öröm, a vígasság, az igazi életkedv. Nem ok nélkül adja hát tovább Jézus ezt a vacsorameghívást. Odamehetünk, ahol ízlik a kenyér és jól csúszik a bor, ahol a felpeteszült öröm nem lankad, ahol Jézus Istene már nem is úgy bánik velünk, mint vendégeivel, hanem inkább úgy, mint nagycsaládja tagjaival, szeretett gyermekeivel.

2.

Szokatlanul nagy helyet foglalnak el a történetben a meghívást elfogadni nem akarók nem egészen egyenes, sőt átlátszó kifogásai. Ez már az első olvasásnál is feltűnik. Talán hallottunk már olyan igehirdetéseket, amelyek szívesen és részletesen időztek e kifogások

ecsetelésénél és kiszínezésénél. Szó, ami szó, tényleg jól el is lehet gúnyolódni a szántóvásárlón, az ökörszemlélőn, s az újdonsült házasemberen.

Nem valószínű azonban, hogy Jézus ezeket akarta volna középpontba állítani. Figyeljük csak meg, mennyire nem méltatja őket figyelemre az elbeszélés további menetében. Nem gondolkozik el alibijükön, nem veszteget időt az elítélésükre vagy megértésükre. Annál fontosabbnak tart két ténymegállapítást. Az egyikkel elgondolkoztat bennünket, hogy a magyarázkodók érvelése nem mozog-e nagyon alacsony nívón? Persze lehet minden nagyon fontos az életünkben. De hogy az itt előhozottak éppen akkor legyenek elodázhatatlanul fontosak, amikor a szolga a kapu előtt áll és emlékeztet a lakoma kezdetére? – ez már maga igen elgondolkodtató.

A másik tény az, hogy ez a meghívás esetleg az az *egyszeri alkalom*, amelynek elszalasztása végleges és végzetes következményekkel járhat – a szolga nem jön még egyszer! Életünk folyamán nem kapunk olyan sokszor rendkívüli alkalmakra meghívást! Mindenesetre egy valamit elértek a meghívás elutasítói: igen felbosszantották a meghívó gazdát. Ha erről egy ótestámentumi próféta vagy éppen Keresztelő János beszélt volna, nyilván mennydörgés lett volna belőle, amely ijeszt, megfélemlít, és le is bénít. Ezzel szemben Jézus teljesen váratlan irányba vezeti le a házigazda haragját. Nem dühöng, nem fenyegetődzik, nem lármáz, nem szidja a távolmaradottakat, hanem kiadja az utasítást: mindent meg kell tenni, hogy **mégis** megteljen a háza az utolsó helyig!

Nem valami elhamarkodott akciója ez egy önérzetében megsértettnek? Az nem, de Jézus második kihívása éppen ebben rejlik. Amit mond, az görbe tükör a jönni nem akaróknak: a lakoma n é l k ü l e t e k is lakoma lesz. Majd gondoskodom róla, hogy megteljen a házam!

Ezen a ponton lesz félreérthetetlenül közvetlen Jézus üzenete: aki a vacsora sikerülte felől egyedül dönt, az nem a meghívottak méltó vagy méltatlan serege, hanem a meghívó maga. Nem ők tehát a főszereplők, ha mégannyira is azok szerettek volna lenni. Nem tőlük függ, hogy sikerül-e a vacsora. Isten maga gondoskodik jó terve végrehajtásáról. Hát nem éppen az egyház története kimeríthetetlen tárháza csoportoknak, köröknek, irányoknak, amelyek a maguk idejében olyan kizárólagosan helyesnek tartották magukat és lám, időközben eltűntek a történelem süllyesztőjében? Helyettük pedig szakadatlanul támadnak újak, amelyekért az előzők esetleg egy fabatkát sem adtak volna. A különbség valószínűleg csak abban állt, hogy egyesek nagyon biztosak voltak már a dolgukban, s úgy gondolták, már nincs szükségük a vacsora-meghívás komolyanvételére.

Vigyázzatok hát! – mondja példázata hallgatóinak Jézus. Lehet, hogy elutasítjátok a meghívást, ennek azonban semmi befolyása nem lesz a lakoma megtartására. Legfeljebb ti álltok majd megsértődötten a végén, mert kimaradtatok a lakomai örömeiből. Érdemes megszívlelni az egyik egyházatya megjegyzését ehhez: „Isten nem i d é z m e g bennünket, hanem meghív. Ám egyszer majd megidéz, s akkor majd el kell tudni mondanunk, hogy mit tettünk a meghívással.” (Augusztinus).

3.

Végül még a példázat két igazán jelentéktelennek látszó vonását szeretném megemlíteni, amely – szerintem – még egy további kihívással ér fel.

Feltűnő, hogy Jézus nem ecseteli nagy részletességgel a vendéglátó házat mégis megtöltő vendégsereget. Ehelyett meglehetősen szűkszavúan szegényekről, csonkabonkákról, vakokról és bénákról szól. Csiklandozza a fantáziámat a kérdés: nem lett volna izgalmasabb megtudni, hogy hogyan sántikáltak, csetlettek-botlottak, botorkáltak be az utcáról az idegen ház fényes termeibe? Talán egy kis kárörömmel is afőlött, hogy, lám-lám, most elfoglalták az előkelők, a gazdagok, a kiváltságosok helyeit? És talán egy cseppnyi kajánsággal is, hogy

végre megtölthetik a gyomrukat az utcaiak és esetleg még valami útravalót is kapnak vagy elcsennek a végén?

Jézustól azonban távol áll mindenféle kajánkodás vagy káröröm. Dehogysis gúnyolná őket! Szinte száraz tárgyilagossággal idézi társadalmának négy szakkifejezését. A szegényeket, a csonkabonkákat, a vakokat és a bénákat az akkori társadalom legnagyobb terhei közé számították. Ezekről mindig is igyekeztek megszabadulni a felelősök. S ha már nem tudták kiszorítani őket végérvényesen a társadalomból, a kegyesek gondoskodtak arról, hogy legalább kultikus helyeiket ne fertőzzék meg. Ugye, most már értjük, hogy mi volt ebben a jézusi magatartásban a kihívás? Jézus ugyanis ezt mondta: idefigyeljetek, ti templomozók! Látjátok ezt a tarka, hirtelen összetrombitált gyülelés vendégsereget? Mondom nektek, hogy ezek nemcsak, hogy ünneplésre méltók, hanem az Isten szívesen látott, kedves vendégei. Tényleg nagy kihívás volt ez azok felé, akik Isten kizárólagos meghívottjainak tudták magukat, ám nem állottak kísérletet tenni az isteni meghívás elutasítására

Kik tehát a koldusok, akik esetleg le is körözhetik a magunkfajtákat, akik gyakran olyan biztosak vagyunk a dolgunkban, de az isteni meghívásnál fontosabbat is el tudunk képzelni, – ha éppen arról van szó? A haldokló Luther írta föl azt egy cédulára, hogy „bizony koldusok vagyunk”. Utolsó hitvallása ez annak, akit már készülnek elhagyni erői és távozni készülni? Hát nem ő hirdette egész életében, hogy fel kell fedni a bűnt emígy: „bánom bűnömet és lelkem vígasztalását kérem” – ahogy azt a Nagykátéban fogalmazta meg. Ugye, hogy ez a „koldus” hangja? Csak így lehet méltó az Úr idei és örök vacsorájára.

Végül a másik megjegyzésem magával a lakomával kapcsolatos. Jézus arra sem fordít különösebb gondot, hogy a díszvacora lefolyását ecsetelje. Magam részéről igen sajnálom ezt. Persze belátom, hogy példázata elmondásával nem ez volt a célja. Hanem annak bemutatása, hogy megrendezésre kerül a tervbevett vacsora. Azért szabad minden alkalommal abban a reményben elfogadni már most Uram úrvacsorai meghívását, hogy, bár előtte nyilvánvalóvá lesz koldus-mivoltom (gyónást teszek minden önkínzó részletezés nélkül!) –, mégis megkapom a túlélésemhez és üdvösségemhez szükséges kenyeret és bort, mint a végső nagy lakoma mostani zálogát.

Bengel, a kegyes sváb teológus e példázat magyarázatát fohászkodással fejezte be. Mondjuk vele együtt szívből:

„Uram Jézus, szeretlek téged azért a boldog reménységért, hogy én is ott leszek majd.”
Ehhez semmi további hozzáfűznivaló nem szükséges.

6. ISTEN ÁBRÁZOLÓJA

Jézus felemelve a hangját, ezt mondta: Aki hisz énbenem, az nem énbenem hisz, hanem abban, aki elküldött engem; és aki lát engem, az azt látja, aki elküldött engem. (Ján 12, 44-45)

Ártatlan és ártalmatlan ünneppé csúfítottuk el a karácsonyt. S itt most nem is kívánom azt a tisztára üzleti szellemet kipellengérezni, amely már szeptember óta karácsonyi érzéseket akar belénk hazudni, mert a pénzünkre éhes. Az ellen sem kívánok hadat indítani, hogy a múlt század diktatúráiban hogyan próbáltak télapót fabrikálni a Mikulásból és fenyőfaünnepet Jézus születésnapjából. Hogy labdarúgó egyesületek ugyanúgy karácsonyoznak, mint ateista pártszervezetek, s hogy ezek az ünneplések semmiben nem különböznek a többi, szokványos eszem-iszomtól, azt már úgy megszoktuk, mintha ez a világ legtermészetesebb dolga lenne. Pedig éppen nekünk, keresztényeknek kellene legjobban tudnunk, hogy ez a kései keresztény ünnep sem nem ártatlan, sem nem ártalmatlan. Mert, ha Jézus véleményét kérdezzük meg,

akkor éppen a saját eljövételéről mondja el a legsúlyosabb dolgokat, amelyeken igazán el kellene gondolkoznunk. Hadd soroljunk föl néhányat!

1.

Vallásos emberek legnagyobb gondja orvoslására vállalkozott Jézus, hiszen az Istent még *soha senki nem látta*. Sem az ő népe a Sinai hegyen, sem Gagarin a világűrben. Be is kell vallanunk, hogy ez az egyik legnagyobb nyomorúságunk. Éppen ma, amikor virágkorát éli a vizualitás, a látás kielégítésének a vágya, mi valahogy úgy érezzük, hogy eléggé magunkra hagyatottan állunk ott, ami az Isten bemutatását, láthatóvá tételét illeti. Milyen jó is lenne kételkedőknek és gúnyolódóknak a szeme elé idézni tudni Istent, – gondoljuk sokszor. Nos, Jézus ebből a nyomorult helyzetből kíván kiségiteni bennünket. Ő nemcsak azt tudja, hogy az Istent soha senki nem látta (Ján 1,18; 6,46), hanem azt is, hogy a világ sem látta (Ján 17,25), de még zsidó kortársai sem (Ján 5,37; 8,19.55).

Ebben a nehéz helyzetben jön Isten a segítségünkre. Mózes ideje óta nagyot fordult a világ. Isten még Mózesnek is megtiltotta annakidején, hogy szemtől-szembe lássa. Most viszont szinte maga helyett küldte el a világba ezt a Názáreti Jézust, hogy az közöttünk képviselje és kiábrázolja Őt. Furcsa persze, hogy ez az isteni kiábrázoló éppen ilyen egyszerű kisgyermekben látott napvilágot, de hát ezt rábízhatjuk Istenre, ez nem a mi dolgunk. Fontos azonban, hogy ne álljunk meg a kicsisége előtt, ne ámuldozzunk, mintha megrabolt vagy becsapott volna bennünket valaki. Fogadjuk el egyszerűen, hogy így tetszett Istennek, hogy éppen ez a kisgyermek jelenítse meg őt, állítsa őt a szemünk elé. Érdemes ezen túltennünk magunkat, mert csak, ha a további keresésbe nem fáradunk bele, akkor találkozhatunk Azzal, akinek látása állítólag annyira hiányzik nekünk. Jézus a mondattal – az Istent soha senki nem látta – szembeállítja a magáét: „Aki engem lát, azt látja, aki küldött engem.” Vagyis éppen azt az Istent, akit hiányolunk.

Ehhez hozzá kell még azt is tennünk, hogy János evangélista szerint ezt a kijelentését Jézus nem csak úgy elejti valahol, hanem éppen egy nagy ünnepen teszi, ahol utóljára lép a nyilvánosság elé. Mintegy utolsó testamentumaként nyilvánítja ki a maga kilétét. S ezt nem valami bizonytalan hangon teszi, hogy esetleg egyesek felfigyeljenek rá. Az evangélista egészen speciális kifejezést használ itt és evangéliumában még három további helyen. Így tett Keresztelő, amikor Jézusról vallott: „Ő volt az, akiről megmondtam: aki utánam jön, megelőz engem, mert előbb volt, mint én.” (1,15). Így tett maga Jézus is, amikor a templomban tanított (7,28), vagy amikor az igazság után vágyakozókat hívta magához: „Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám és igyék!” (7,37). Vagyis Jézus beáll azok sorába, akik az Úr ünnepét hirdették, mint pl. Áron, vagy ahogy az Úr kedves esztendejét hirdette meg nagy ünnepélyességgel Ézsaiás próféta, az Úr szolgája nevében (Ézs 61,1). A prófétai ígét Jézus maga alkalmazta saját magára, amikor a maga városában mutatkozott be (Lk 4,21). Nem magánvéleményt hangoztat itt Jézus, hanem isteni kijelentést ad közzé, azzal az ígénnel, hogy ezt a kinyilatkoztatást fogadják el tőle isteni ajánlásként.

Rá kellene végre döbbernünk, hogy mindezek ismeretében, Jézus megjelenésével, túlhaladott álláspont az a lamentálásunk, hogy milyen kár, hogy nem tudjuk prezentálni és kiábrázolni kételkedők előtt az Istent. Bárki megláthatja őt, ezt az egyébként láthatatlan ismeretlent, mert Jézus kiábrázolta, megjelenítette őt. Személyesen ez döbbsített meg legjobban, amikor Jézussal komolyabban foglalkozni kezdtem: hiszen ebben a Názáretiben nem kisebb, mint Isten előtt állok! Krisztus titkait feszegetve eljutok egy olyan pontig, amikor az Istent már nem lehet továbbgondolni. A mondat végére ő maga tette a pontot Jézus elküldésével. S meg kellett hallanom a szemrehányást is : „Aki elküldött engem... sem hangját nem hallottátok, sem ábrázatát nem láttátok... de akit Ő küldött, ti annak nem hisztek.” (Ján 5, 37-38).

Karácsony az Isten szemlélésének és megismerésének az ünnepe. Azt ismerhetjük meg, akinek látására mindig is vágytunk. Ő az, aki Jézust küldte, hogy benne bemutatkozzék nekünk. Ne sóhajtozzunk hát egyre tovább a láthatatlan Isten után. Isten közel jött, ahogy csak egy csecsemőn keresztül közel jöhet valaki, akit szeretünk. S aki szeret minket.

2.

Mindezek után talán rájövünk arra, hogy milyen nagy horderejű Jézusnak egy másik mondata is, ebben az összefüggésben. Azt mondta egyszer: „Én vagyok az út, az igazság és az élet. És senki se mehet az Atyához, csakis énáltalam.“ (Ján 14,6). Ennek a közismert mondatának ugyanis így hangzik a folytatása: „...ha megismertetek volna engem, megismertétek volna az én Atyámat is és mostantól fogva ismeritek és látjátok őt“ (Ján 14,7). Ha modernkedni akarnék, akkor azt mondanám, hogy Jézus kijelentése szerint tehát ő az Istenhez-jutás egyetlen módja. Nincs más módszer, amely eredményre vezetne.

Néhány éve megjelent egy amerikai zsidó rabbinak a könyve: „Egy rabbi beszélget Jézussal“ címen. A szellemesen megformulázott beszélgetés (voltaképpen monológ) a Máté evangéliumában található Hegyi Beszéd ellen irányul. A rabbi azt állítja, hogy ő nem követi, de nem is követheti Jézust. Nem lázad és nem is lázít ellene, csupán udvariasan nemet mond Jézus hívására és egyszerűen továbbmegy a maga – jézustalan – útján. Azt hiszem, ennél világosabban nem lehet leírni Jézus kortársainak a gondolkodását sem. Ezt a gondolkodást valószínűleg akkor is egy nagyon kis csoport képviselte, de körömszakadtáig ragaszkodott a maga álláspontjához és elutasította Jézust. Egyszerűen ment a maga útján és azt gondolta, hogy Isten országába maga is bejuthat – Jézus nélkül is. Ezt később maga Jézus is keserűen tette szóvá: „...hányszor akartam összegyűjteni a fiaidat, ahogy a kotlós a kicsinyeit az ő szárnyai alá, de nem akartátok.“ (Lk 13,34.) A modernkori rabbi csak visszatért ősei előbbeni álláspontjához, hogy tudniillik visszautasította Jézus összegyűjtési kísérletét.

Minden bizonnyal abban van éppen azok tragédiája, akik nem kérik ezt a jézusi segítséget, hogy elutasításukkal egyben szembefordulnak magával az Istennel is. Hiszen, ha csak Jézuson keresztül vezet út Istenhez, akkor nem visz célhoz a „magunk útján“ járás. Ha Jézust tehát az őt küldő a maga megjelenítésére, reprezentálására választotta ki, akkor a „küldött nem lehet nagyobb, mint az, aki küldte őt“ (Jn 13,16). De ugyanolyan igen. Nem Jézus tette hát magát Istenné – ahogyan azt kortársai ismételtelen a szemére vetették (Ján 5,18; 10,33) – hanem őbenne az őt küldő Atya akarata valósult meg (Ján 7,29; 10,36).

Tudom, hogy a vallások egymással való beszélgetésének annyira szükséges korában teljesen időszerűtlent mondok. De nem mondhatok mást, mint amit az a Jézus, akinek szolgálatára elköteleztem magam, s aki mindezt az őt küldőtől vette. Így nem valami hamisan értelmezett keresztény kizárólagossági igény mondatja velünk, hogy csak Jézus Urunkon át vezet az út Istenhez, hanem ez a magától Jézustól felállított *feltétel és követelmény*. Aki erről lemond vagy ezt felhigítani kívánja, az lehet jó diplomata, de semmiképpen nem jogosult ennek az Úrnak a képviselőtére ebben a világban. Egyszer délamerikai biliarára hívtak meg és én örömmel engedtem a hívásnak. Másfél óra után azonban meg kellett kérdeznem, hogy hol itt a b i b l i a – óra. Az előadó hölgy bibliai elemeket igyekezett összeötvözni távolkeleti ezoterikával, délamerikai felszabadítás-teológiával és egy kis spirituális miegymással. Érdekes módon azonban Jézusról egy szó nem esett. S ha nem esett, akkor ezen az órán téves úton járatták a résztvevőket!

3.

Ha idáig eljutottunk, akkor a legvégső következtetést is le kell vonni. Amikor Jézus kijelenti, hogy „aki engem lát, látja az Atyát“, akkor annak legvégső következményeihez tartozik az, hogy „aki hisz énbenem, nem énbenem hisz, hanem abban, aki küldött engem“.

Azt gondolom, hogy ennek kettős következménye van: egyrészt Jézus soha nem magához, hanem Istenhez akarta elvezetni az embereket; másrészt a belé vetett hitet is úgy értelmezte, mint a legvégsőig elmenő, feltétlen bizalmat Istenben.

Azt hiszem, ezt sokszor elfelejtjük. Hányszor szorult háttérbe Jézus az egyház története folyamán, mert őt csak amolyan „másodrangú” istenségnek képelték. Más korokban pedig gyakran üzték olyan Jézus-kultuszt, amely elfeledtette követőivel, hogy Jézus sose kereste a maga dicsőségét (Ján 7,18; 8,49; 13,31;17,4), hanem teljes munkáját éppen az Isten dicsősége szolgálatába állította. Ahogy az egyik egyházatya ezt egyszer megfogalmazta: „ahogy a szót gondolat előzi meg, úgy előzi meg az Atya a testté lett Igét” (Augusztinus).

Amikor tehát az apostoli hitvallással megvalljuk hitünket Jézus Krisztusban, akkor ezzel nem valami új istenségről teszünk vallást, – ahogy az iszlám vagy a zsidóság a szemünkre veti – hanem hitünket Abban valljuk meg, aki nem kevesebb, mint Istennek, a mi szerető mennyei Atyánknak a kiábrázolója, a megtestesítője. Tehetünk-e itt mást vagy kevesebbet, mint a húsvét utáni kételkedő? „Én Uram, én Istenem!” – mondjuk csodálkozva és ámulva (Jn 20,28). Benne hiszünk az egy Istenben; Átala hiszünk Benne, Jézus által. Vele valljuk Őt Urunknak és Atyánknak és köszönjük neki a „képmása” (Kol 1,15) elküldését hozzánk. Neki tartozunk ezért dicsérettel.
